

Lesmateriaal voor een beter begrip van de oorlog tussen Rusland-Oekraïne

USSR = Unie van Socialistische Sovjet Republieken

De USSR was een unie, een samenwerkingsverband tussen 15 republieken op socialistische basis, dat wil zeggen: gebaseerd op de ideologie van Karl Marx, later het communisme genoemd.

De USSR was een eenpartijstaat. De Communistische Partij was de enige toegestane politieke partij. Officieel waren de 15 Sovjetrepublieken zelfstandig, maar in praktijk werden ze aangestuurd vanuit Moskou. Na het uiteenvallen van de USSR / Sovjet-Unie probeerden de onafhankelijke landen zo snel mogelijk een goed werkende staat op te richten.

In 1991 viel de USSR uiteen.

Voormalige Sovjetstaten: 1. Armenië, 2. Azerbeidzjan, 3. Wit-Rusland/Belarus, 4. Estland, 5. Georgië, 6. Kazachstan, 7. Kirgizië, 8. Letland, 9. Litouwen, 10. Moldavië, 11. Rusland, 12. Tadzjikistan, 13. Turkmenistan, 14. Oekraïne, 15. Oezbekistan

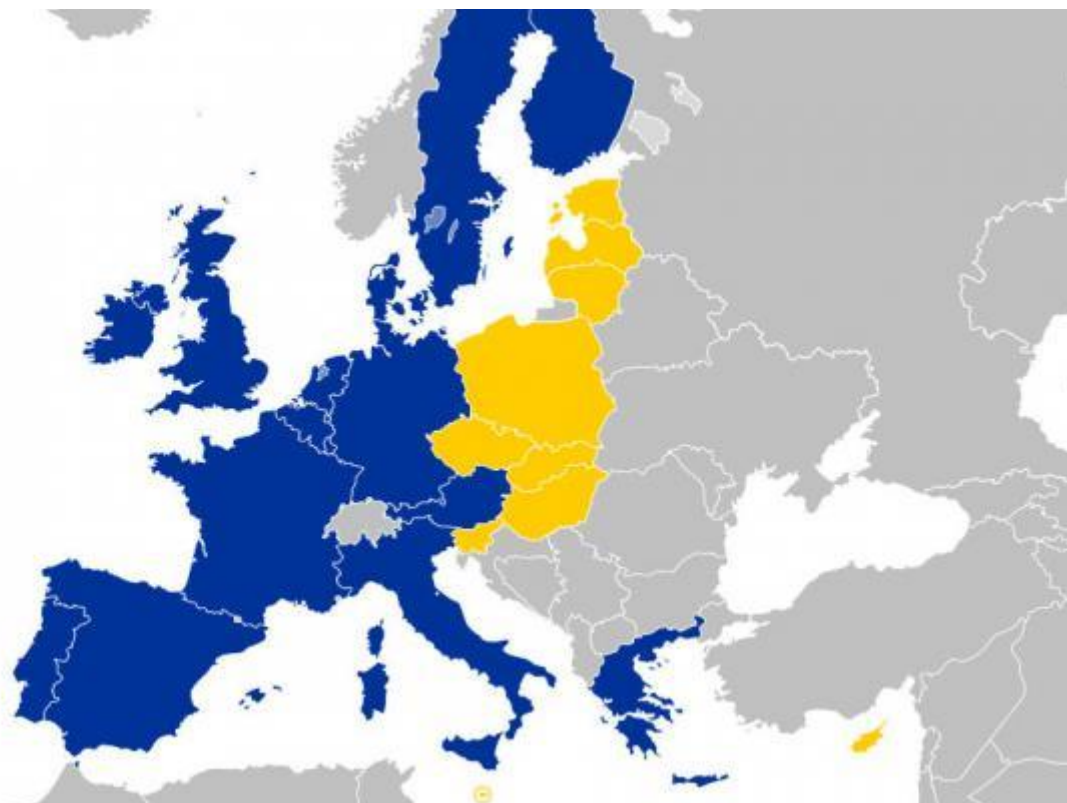

Bron: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:USSR_Republics_Numbered_Alphabetically.png

Vraag 1: Verklaar aan de hand van de tekst en de kaart het superieure gedrag van Rusland.

Er is van oudsher een diep wantrouwen tussen Rusland /USSR en de VS en andere westerse landen. Een belangrijke oorzaak hiervoor is WO II, waarin de USSR heel lang alleen heeft moeten vechten op het Europese continent tegen de Duitsers. Na de overgave van Hitler-Dld werd het wantrouwen versterkt door de enorme angst die de Amerikanen ontwikkelden voor het communisme. Zij waren bang dat het communisme de wereld zou veroveren en er geen vrije democratie meer over zou blijven. Dit leidde tot de **Koude Oorlog** die door de Val van de Muur in het voordeel van de Amerikanen leek te zijn beslecht.

In 1991 viel het machtige USSR uiteen in 15 losse staten. In 2004 sloot een deel daarvan zich aan bij de Europese Unie. Naast Polen, Hongarije, Tsjechië en Slowakije (staten die onder invloed stonden van de USSR) traden ook de Baltische Staten (Estland, Letland, Litouwen) toe. Deze Big Bang van uitbreiding van de EU leidde bij Rusland tot het gevoel van omsingeling. Alleen Wit-Rusland en Oekraïne scheidden Rusland nog van het gehate Europa.

<https://www.mo.be/analyse/10-jaar-eu-uitbreiding-oost-europa-en-de-vetpotten-van-brussel>

Vraag 2: Welke landen zijn wel lid van de EU maar geen lid van de NAVO?

En welke twee Europese landen zijn wel lid van de NAVO, maar niet van de EU?

Geschiedenis Oekraïne

1991 onafhankelijk na uiteenvallen USSR (voorwaarde: opgeven kernwapens aan Rusland)

Chaotische periode met verkiezingen waarin langzaam richting democratie en kapitalisme opgeschoven wordt. Dit leidt tot het willen sluiten van een **Associatieovereenkomst tussen EU en Oekraïne**. Dit verdrag bevordert vergaande politieke en economische samenwerking. Nationalistische, Russische georganiseerde groepen proberen dit tegen te gaan. Dit leidt tot de **Maidan-protesten** (Maidan is de naam van het plein in Kiev waar gedemonstreerd wordt.) 2013/2014 Maidan-protesten leiden tot Revolutie van de Waardigheid en komt er een pro-Westerse president

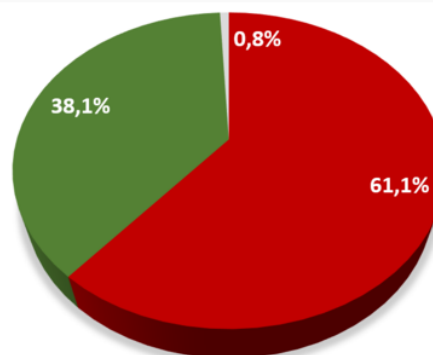
Oekraïne speelt dan ook voor het eerst in NL:

Raadgevend referendum in NL: Bent u voor of tegen de wet tot goedkeuring van de Associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en Oekraïne?

Actiegroep GeenPeil - een samenwerkingsverband tussen de website GeenStijl, het *Burgercomité EU* en het Forum voor Democratie - voerde actie om de benodigde verzoeken te verzamelen.

Door het slagen van de referendumactie kon Nederland het verdrag niet ratificeren. De ratificatie van alle EU-lidstaten was noodzakelijk voor inwerkingtreding het verdrag.

Datum	6 april 2016
Land	 Nederland
Opkomst	32,2 %
Resultaat	
Voor	38,1 %
Tegen	61,1%
Blanco	0,8 %
Uitslag	Tegen ^[1]

26 februari 2014 Bezetting van de Krim door Rusland

Nederland krijgt hier ook mee te maken door de vliegtuigcrash MH17 op 17 juni 2014.

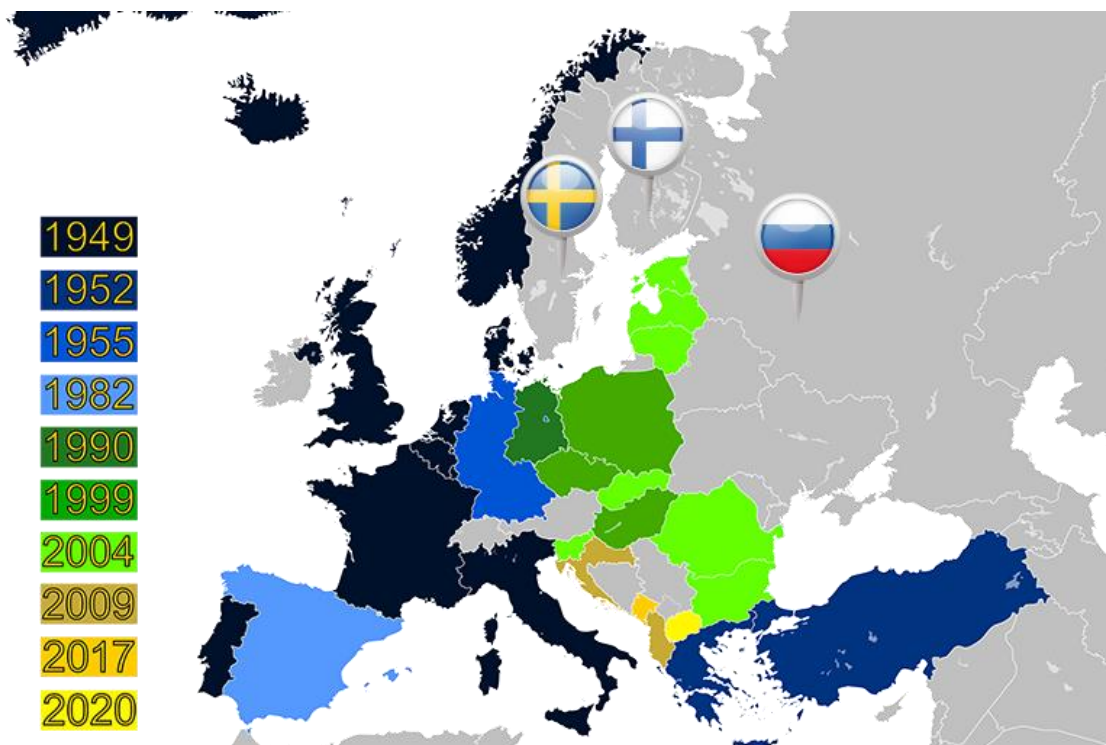
Oekraïne gaat stappen zetten om lid te mogen worden van de NAVO.

Op 28 februari 2022 heeft Oekraïne officieel het EU-lidmaatschap aangevraagd. In juni 2022 volgde al een positief advies van de Europese Commissie op dit verzoek en stemden ook de Europese lidstaten in met het vergeven van de kandidaat-lidstaat aan Oekraïne.

Heeft de NAVO de macht om de oorlog te stoppen?

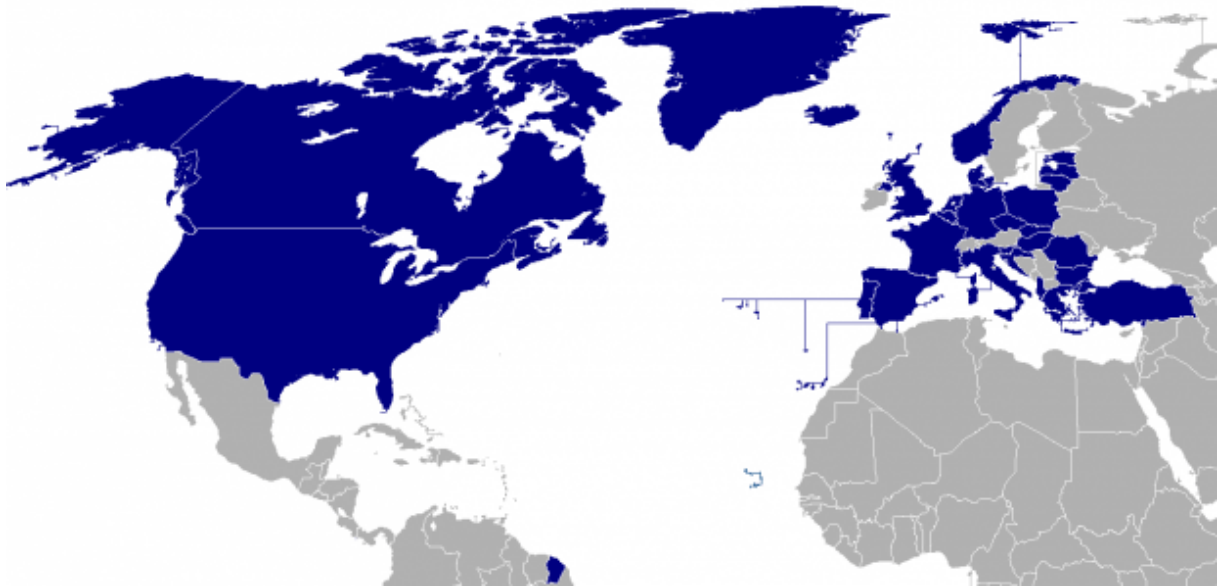
Uitbreiding NAVO

Poetin stelt dat de NAVO wil uitbreiden en dat dat ten koste gaat van Russische veiligheid. Experts zeggen dat dat **framing** is. De NAVO is niet op zoek naar uitbreiding. Landen melden zichzelf aan vanwege de Russische dreiging. Op 18 mei 2022 dienden Zweden en Finland ook een verzoek in. Dat versterkt de Russische angst.

<https://nos.nl/collectie/13888/artikel/2414948-rusland-en-uitbreiding-van-de-navo-al-30-jaar-een-heet-hangijzer>

Vraag 3: Bekijk het filmpje. Volgens Poetin heeft de NAVO een mondelinge belofte gedaan om niet verder uit te breiden. Geef drie redenen waarom Rusland het afkeurt dat Oekraïne lid wordt van de NAVO.

Kaart met NAVO-landen. by User:Donarreiskoffer / Mrowlinson [GFDL (<http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>) or CC-BY-SA-3.0] <https://isgeschiedenis.nl/nieuws/is-de-navo-nog-van-deze-tijd>

Overige info over de NAVO:

Opgericht in 1949, inmiddels 30 landen hierbij aangesloten. De NAVO is een **intergouvernementele** organisatie.

Belangrijk is **artikel 5**: een aanval op een NAVO-land zal worden opgevat als een oorlogsverklaring aan alle NAVO-landen. Elke lidstaat is dan verplicht om het aangevallen land militair te steunen.

(Bij de aanslag van 9/11 is artikel 5 in werking getreden. Verder gelukkig nog nooit.

Aantal kernwapens in de wereld

Geef antwoord op de vraag: Heeft de NAVO de macht om de oorlog tussen Rusland en Oekraïne te stoppen?

Kan de Europese Unie de oorlog dan stoppen?

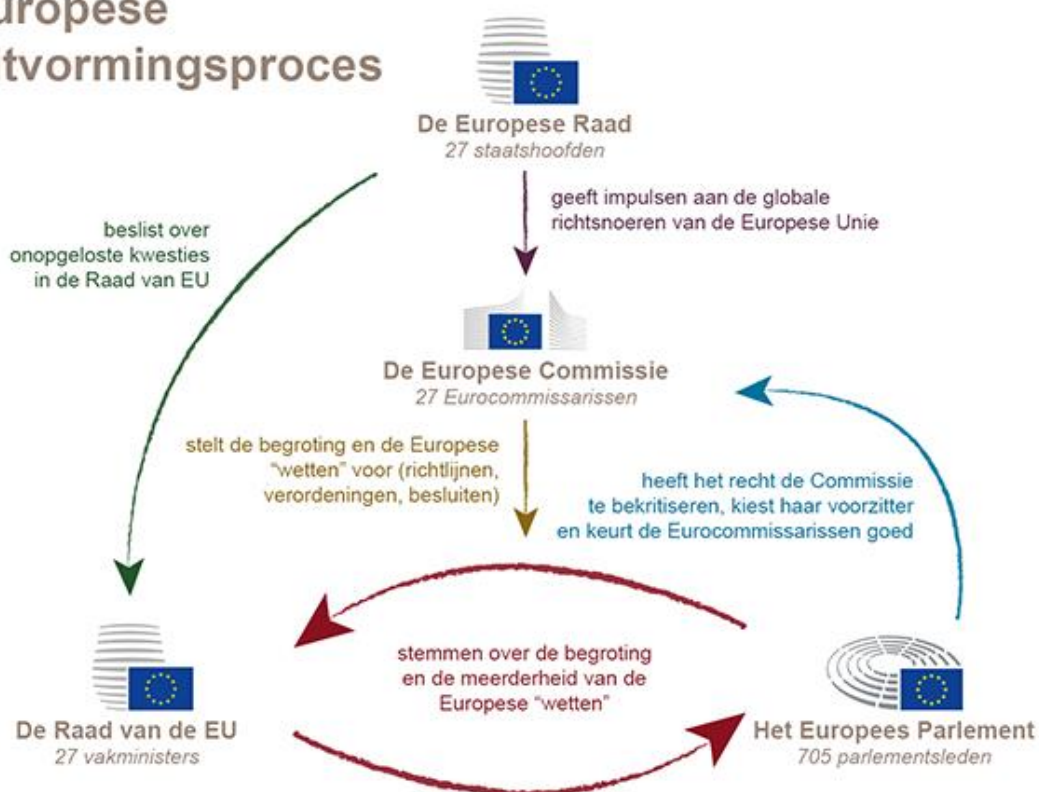
Wie is de hoogste baas in de EU?

Begin met deze Longread.

<https://npokennis.nl/longread/7453/wie-is-de-baas-van-europa>

Vraag 4: Wie is de baas van Europa?

Het Europese besluitvormingsproces

Vraag 5: Wie van deze drie personen is de belangrijkste persoon in de EU inzake de oorlog in Oekraïne?

1. De Vaste Voorzitter van de Europese Raad, onterecht de president van de EU genoemd, Charles Michel
2. De voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen
3. De Hoge vertegenwoordiging van de EU op het terrein van het buitenlands en veiligheidsbeleid, Josep Borrell Fontelles

Waarschijnlijk geen van drie. Kijk eens op deze site:

<https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/eu-response-ukraine-invasion/eu-solidarity-ukraine/>

Er is al veel gebeurd om Oekraïne te ondersteunen.

Welk orgaan neemt de belangrijkste beslissingen?

De Europese Unie heeft geen eigen permanent leger. De deelnemende landen leveren troepen en materieel wanneer dat nodig is. Dit kan zijn voor vredeshandhaving, crisisbeheersing en humanitaire opdrachten. Om snel te kunnen reageren, beschikt de EU over gevechtsgroepen van elk ongeveer 1.500 man. Er staan steeds 2 gevechtsgroepen stand-by.

De nationale veiligheid is per lidstaat geregeld. M.a.w. Nederland is verantwoordelijk voor zijn eigen veiligheid. Er is geen sprake van soevereiniteitsoverdracht. Wel zijn de meeste landen lid van de NAVO. Ook is er een Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB) vastgelegd. Sinds maart 2022 is het Strategisch Kompas vastgesteld. Hierin staat de koers voor de komende 10 jaar. Prioriteit is de zelfredzaamheid van de EU (en dus kleinere afhankelijkheid van externen, zoals VS).

Vraag 6 Wat zijn de drie speerpunten uit het Strategisch kompas? Lees deze site en beantwoord dan de vraag.

<https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-buitenlandse-zaken/het-werk-van-bz-in-de-praktijk/weblogs/2022/wat-is-strategisch-kompas-europa-veiligheid>

Vraag 7: Vind jij defensie een nationaal of een supranationaal beleidsstuk?

De Europese Unie kan sancties opleggen. Kan zij daarmee de oorlog stoppen?

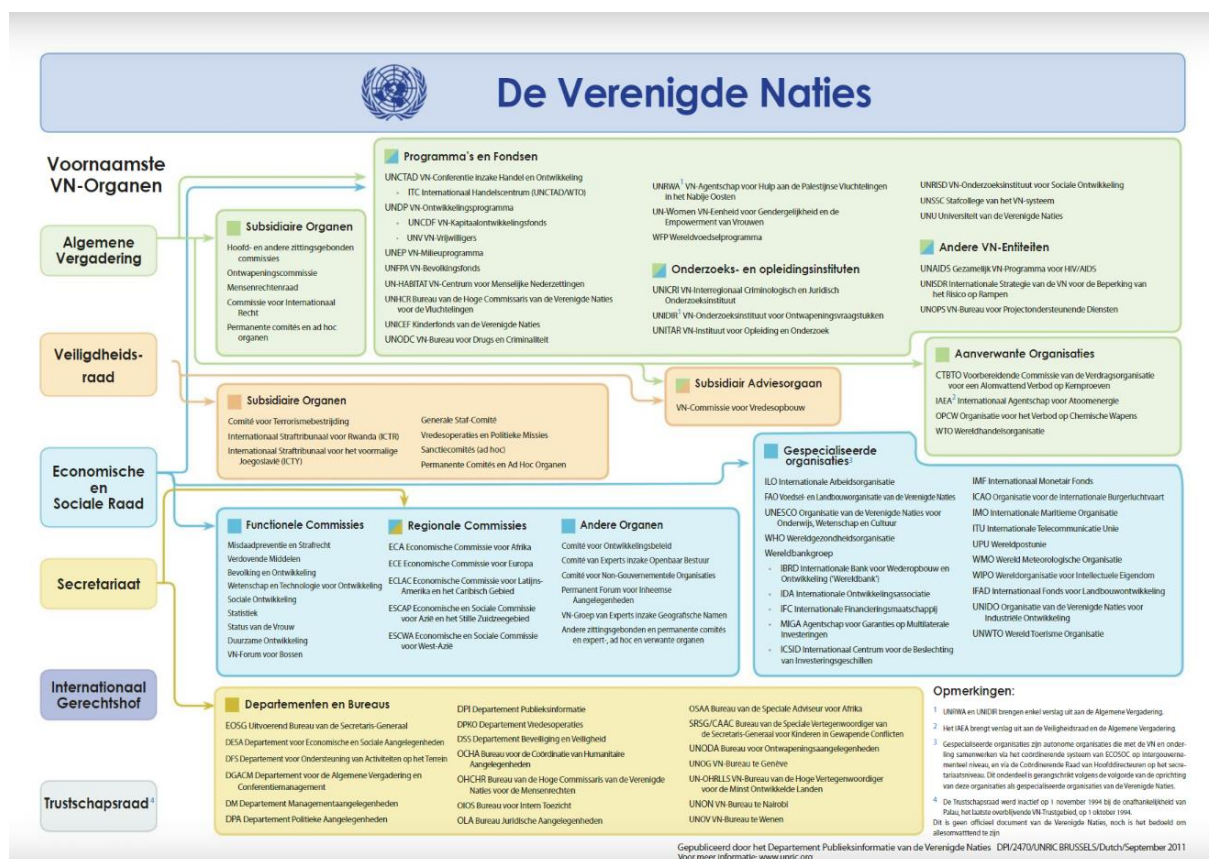
Dan naar de Verenigde Naties

Opgericht sinds 1945. Bijna alle erkende landen in de wereld zijn hierbij aangesloten. Dat zijn er inmiddels 193. Het is een intergouvernementele organisatie die samenwerkt op het gebied van wereldvrede, mensenrechten en wereldeconomie.

Vraag 8: Bekijk het organogram van de Verenigde Naties hieronder. Welke organisaties ken je?

Vraag 9: Wat betekent de term: intergouvernementeel? En supranationaal?

Vraag 10: Vind jij dat de VN een intergouvernementele organisatie of een supranationale organisatie moet zijn? Beargumenteer je antwoord.

De Graandeaal filmpje jeugdjournaal: <https://www.youtube.com/watch?v=gG8cb-bhcu8>

De Graandeaal is een succesvol resultaat voor de VN. <https://nos.nl/artikel/2437867-oeukraine-en-rusland-tekenen-akkoord-met-vn-over-graanexport>

Waarom lukt het dan niet om militaire conflicten zoals de oorlog in Oekraïne te beëindigen?

Dat heeft te maken met het **vetorecht in de Veiligheidsraad**.

Vraag 12:

Bekijk dit filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=kqLMEw7OHyM>.

Waarom grijpt de Veiligheidsraad niet in?

Vraag 13:

Gebruik het NRC-artikel: <https://www.nrc.nl/nieuws/2022/10/17/westerse-diplomatie-boekt-succes-maar-genoeg-is-het-niet-a4145326>

Welke landen steunen Poetin expliciet en impliciet? Geef ook een verklaring voor de steun van deze landen.

Vraag 14: een **resolutie** is een niet-bindend instrument. Wat heeft het dan voor zin?

Kunnen we Poetin berechten?

Dat wordt erg lastig, want daarvoor moet je hem eerst arresteren. Als zittend staatshoofd is hij immuun voor buitenlandse gerechtshoven. Het Internationaal Gerechtshof (onderdeel van de VN) heeft geëist dat Rusland onmiddellijk alle militaire activiteiten in Oekraïne staakt, maar hoewel de uitspraak bindend is zijn er geen gevolgen aan het niet-uitvoeren hiervan.

Daarnaast is er ook een Internationaal Strafhof (ook in Den Haag, maar een onafhankelijk orgaan dat samenwerkt met de VN) dat natuurlijke personen vervolgt die verdacht worden van genocide, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdrijven. Dit strafhof doet al wel onderzoek naar misdaden, maar wordt niet erkend door Rusland. De kans dat Poetin dus vervolgd gaat worden is heel klein.

Wat is het verschil tussen het Internationaal Strafhof en het Internationaal Gerechtshof?

We zetten de belangrijkste verschillen en overeenkomsten tussen het Internationaal Strafhof en het Internationaal Gerechtshof op een rij:

	Internationaal Strafhof	Internationaal Gerechtshof
Onderdeel van de Verenigde Naties (VN)?	Nee. Het Internationaal Strafhof is onafhankelijk, maar werkt nauw met de VN samen.	Ja. Het Internationaal Gerechtshof is het voornaamste gerechtelijke orgaan van de VN.
Wat is het doel?	Berechten van <i>personen</i> die worden verdacht van het misdrijf genocide, oorlogsmisdrijven, misdrijven tegen de menselijkheid of het misdrijf agressie.	Oplossen van juridische geschillen tussen <i>staten</i> . En de VN adviseren over rechtsvragen.
Waar gevestigd?	Den Haag	Den Haag

Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-buitenlandse-zaken/het-werk-van-bz-in-de-praktijk/weblogs/2022/wat-doet-het-internationaal-strafhof>

Kan de VN de oorlog stoppen?

Toetje: Moeten we bang zijn voor kernwapens?

Vraag 15: Zorgen kernwapens voor wereldvrede door de afschrikwekkende werking of juist niet? Leg je mening uit en gebruik daarbij beide filmpjes hieronder.

https://www.youtube.com/watch?v=_hqjTBuExA / <https://www.youtube.com/watch?v=RF4UpkzLi0>

Vraag 16: Wat moet je doen bij kernrampen? Bekijk daarvoor het filmpje:

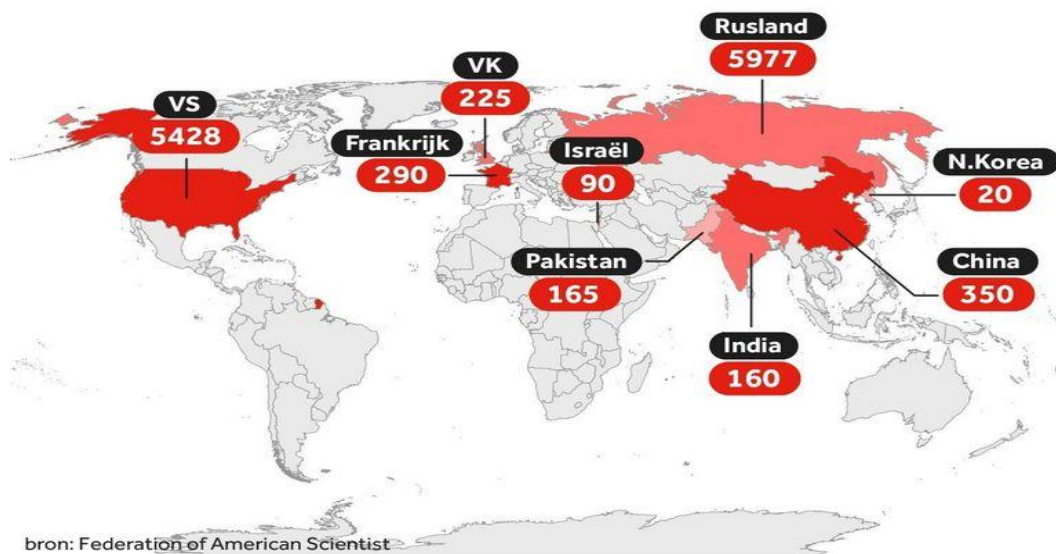
<https://www.youtube.com/watch?v=ZPTGzkWTntQ>

Vraag 17; Heeft de EU kernwapens? Bekijk dit plaatje.

Deze landen zijn kernmachten

Schatting van het aantal kernwapens

SLOT

Er is veel gebeurd sinds Rusland het soevereine land Oekraïne binnenviel. Je hebt in deze lesbrief info gekregen over de VN, de EU en de NAVO. Zijn we sterk genoeg om onze democratische rechtsstaat te beschermen? Welke verbeterpunten zie jij nog?

November 2022

Linda Oonk